

Kibaru

San 20nan - Zuwenkalo - san 1992
A songo : DOROME 10 - N° 245

A bœ bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Haks : 17.000
"AMAP" kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kuntigi : Basiriki TURE

Amadou Tumani TURE

Musa TARAWELE

Alifa Umari KONARE

dennadonko:

Wale kɔtigebali

San o san, Zuwenkolo tile 16 bœ ben Afiriki
denmisènw togoladon ma, ladonko numan sira kan
Peresidan Alifa yere de ye ninan gintanw nsemogoya ke

furance fanga

ka

baara kuncera

foroba fanga

ka

baara daminera

(a bœ ne 3 la)

dennadonko: Wale kɔtigebali

An ka ḥaara dɔnkilidalaw, ce fara muso kan, olu bɛe lajelen ko: «Muso bɛ sa denko de la». O denko kelen siratige la, Mali Jamana Fangaso kuntigi, Peresidan Alifa Umaru KONARE y'a jira Afiriki denminsenninw tɔgɔladon gintanw senfɛ, minnu kera san 1992 Zuwenkalotile 16 don ko: «Mali bɛ sa denko de la». Peresidan Alifa ye denminsenninw jɔyɔrɔ girinya de

Hakililatige

(Negeta KULUBALI)

Boloci siratige la «UNICEF» hukumu kono, n'o bɛ wele ko «P.E.V» denmisenninw ka kumakan file : Ala ni wolobaw barika, ne na dijɛ ye; dɔgɔtɔrɔ numanw barika, ne na furake. Ala ni wolofaw barika, ne na balo; dɔgɔtɔrɔ numanw barika, ne na kisi. Ala ni ladonbagaw barika, ne na lakodon; «P.E.V» barika la, ne na tanga bana siya woɔro ma. Ala ni Mali barika la, ne hakili bɛ latige; «UNICEF» barika la, ne tɛna kɛ banajugu sago ye.

Negeta KULUBALI
balikukan karamogɔ ka bo
Banani Dunba,
Kula fɛ, Kulukoro Mara (Mali)

jira jamana kono, k'a d'a kan, a bɛ fɔ ko «bi denminsɛn de ye sini mɔgɔkɔrɔba ye». O kuma kɔrɔ bɛ kɛnɛ kan, bawo, jamana bɛs lajelen jigi dalen bɛ denminsenninw de kan sini nɛsigi siratige la, k'o ʃababu kɛ denminsenninw jɔyɔrɔ ye kow latɛmɛnko numan na, mɔgɔkɔrɔbaw bɛs fatulen kɔfɛ. Jateminɛ hukumu kono, dijɛ jamana kuntigiw n'a jamana kɔnɔmɔgɔw man kan ka fosi bila denminsenninw ladonko numan musakaw nɛ. O de kɔson, san o san, kabini denminsenninw tɔgɔladon mana se, bɛs bɛ wuli, k'i cɛsiri gintanw fɛ, walasa k'a don wale labennenw sankɔrɔta. A kera cogo o cogo, «dennadon» ye wale kɔtigebali de ye, nɔgɔnbilasira kadara kono

Kuma kɔrɔma

- Nin kuma kɔrɔma bɛ mɔgo saba (3) ka kɔtige kan:
- Mɔgo fɔlɔ nɛ bɛ ji la, a sen bɛ ji la, a bɛ kɔtige.
- Mɔgo filanan nɛ bɛ ji la, a sen te ji la, a bɛ kɔtige
- Mɔgo sabanan nɛ te ji la, a sen te ji la, a bɛ kɔtige.
- N'aw b'a jaabi nini, aw b'a nini musokunda.

Bakari KULUBALI
ka bo namina Buwadugu
Fana Mara (Mali)

furance - fanga ka baara kuncera

B. TURE ni A. G. KANTE

San 1991 Marisikalo 26 don, fasojamakulu dɔ jera ka Mua ka fanga bin. A kera «bɛɛjɛko» ye, bawo jekulu kelen si ma to kɔ. Bɛɛ wulila nɔgɔn fɛ, k'a d'a kan, naniya tun ye kelen ye : ka Musa ka fanga bin, ka demokarasi-fanga sigi, n'o ye foroba-fanga ye.

Bɛɛ y'a dɔn ko foroba-fanga taalan ye pariti camanko basigili ye, Musa tun ma sɔn min ma, bawo, ale ka jate ye yɛrɛ-sago-fanga de ye; mɔgɔ-kelen fanga; nidungɔ-fanga n'a nɔgɔnnaw...

Fanga forobayali taalan ye sariya ye; ka bɛɛ damakeŋɛ; bɛɛ k'i sago ke, tilennenya ni jelenya kɔnɔ; ka dogonogɔnna dabila; ka tijeli ni nafolodun dabila; ka fasobaara sɛbɛ ke; ka

sɔrɔ yiriwa walasa jamana ka taa ne. Musa ka fanga kɔrɔ ni foroba-fanga ce fanga sigira, ko furance-fanga, min nɛmɔgɔya dira Liyetenan Koloneli Amadu Tumani TURE ma, n'an b'a wele ko ATT. Alefana ye Sumana SAKO bila gofereñaman kuntigiya la.

O furance-fanga de ye baara ke kabini san 1992 Marisikalo, fo ka se ninan, san 1992 Zuwenkalo ma, n'o kera fangabolɔ kuraw sigi waati ye, wotew bɛɛ bannen kɔ, i n'a fɔ sariyasunba, dugu meriw, depitew ani jama-na Peresidan kura, n'o kera Alifa Umaru KONARE ye, Maliden bɛɛ ye min sugandi, san 1992 awirilikalo tile 26 don, ka Mali kura «jɔlibere» d'a ma, san 5 hake kɔnɔ.

foroba fanga ka baara daminera

Mali kura «jɔlibere» dira Alifa ma, san 1992 Zuwenkalo tile 8 don. A y'a minɛ, k'a kali, k'a siŋɛ k'a bɛ s'a donin kɔrɔ. O t'a bɛɛ ye, bawo, i ko sariya y'a jira cogo min na, a y'a yɛrɛ halala fɛnw n'a muso fana taw bɛɛ dantige Mali sariyasoba nɛmɔgɔ nɛna.

O siratigɛ la, a jirala ko Peresidan si te sigi nɔgɔ kan Mali kɔnɔ tugun; ko mɔgɔ si t'i sinsi fanga kan tugun ka foroba nafolo k'i sago ye. Nin wale bɛɛ kera ATT yɛrɛ nɛna, foli ni tanuni bɛ ATT min ye, a ka laadiriya n'a ka

baara numan kelenw kɔson, kalo 14 dɔron kɔnɔ. Bɛɛ y'adonko ATT n'a ka gofereñaman ye baara min ke kalo 14 kɔnɔ, ko Musa n'a nɔkanmɔgɔw m'o nɔgɔn ke san 23 kɔnɔ. O b'a jira ko forobafɛnw bonya tun b'u yɔrɔ bawo, ni Peresidan ma forobafɛnw don forobadaw la, a b'u don a yɛrɛ sagona da de la dɛ... O de kera Musa ta ye !

Sisan, bɛɛ bɛnna a kan ko ATT ni ZU ye baara ke cogoya cɛni na, min bɛnɛ ke sab-

(a to bɛ ne 8 la)

Kibaru kanubagaw n'a

Mogo min ma nimisa

Ne Haruna JARA ma lekoli ke. Nka, ne ma nimisa, bawo, ne ye sira soro balikukalan na, fo ka ke Tusona balikukalan karamogo ye, ani Samu TARAWELE.

Tusona dugu be Kolokani de fe, a ni min ce ye kilometere 25 ye. N'ka foli be n'terike Dawuda TARAWELE ye, ani an ka dugu yiriwatoñ mogoñ, n'o kuntigi ye Cemogo JARA ye, n'o dankan ye Musa TARAWELE ye, ani peselikela Pate JARA ani ton wari marala, Koniba TARAWELE, n'an ka dugutigi Cencori TARAWELE.

N'ka foli be «KIBARU» baarakelaw bee ye, ani Arajo Mali baarakelaw, i ko Mamadu Jama JARA, Modi SUMANO, ani Henda KULUBALI. O temenen ko, n'be nin kuma korma fila da kibaru kalanbagaw tulo kan :

- 1- Foro kelen be diñe kono, jiriju 7 de b'a foro kono, a si ni si te kelen ye. O ye foro jumen ye?
- 2- Fen kelen be diñe kono, nugu

t'a falen kono, nka nugu b'a kongoto de kono. O ye fen jumen ye?

Haruna JARA

Tusona balikukalan karamogo

Kolokani (Mali)

Dabalibanko

(Negeta KULUBALI)

Maa kelen si te taa ka «U» dan. Ne Negeta KULUBALI b'aw ninin-ka ko : «U» ye jon ye de? «U» be min? Nbalimaw, a te «U» yoro jira ne la wa!

N'i kera mogo belebeleba ye, «U» b'a fo k'i nalonna don.

N'i kera mogo janba ye, «U» b'a fo k'i ye mogokuntan ye.

N'i kera mogo surunnin ye «U» b'a fo k'i konoçukolen don.

N'i kera mogo dogomanin ye, «U» b'a fo k'i ka kegun kojugu.

Nbalimaw, nin ye dabalibanko ye, k'a d'a kan, n'i ye mogo belebeleba, mogo janba, mogo surunnin ani mogo dogomanin bo mogo ja, a to be to mogo suguya jumen ye?

Negeta KULUBALI

Balikukalan karamogo

ka bo Banani

Dunba, Kula fe Kulukoro Mara

(Mali)

Faamuyabaliya

Anw be Arajolamen juma ojuma, k'a ta nege ne 8 fo a ne 13 la. Sisan, anw ka forow bee labenna. An be sanji doren de makono.

O temennen ko, san 1988 la, Falo dugulamogow y'an ce saba de sugandi ka taa balikukalan na, Sugunba dugu yiriwatoñ sigili kama.

Ala n'a faamuyabaliya kosoñ, an ka dugu ma se ka ke töndugu ye folo. O n'a joggonna caman de be Segu mara kono yan.

Anw Falokaw be se ka laadili minke, k'oñesin duguyiriwatoñ sigibagaw ma, o y'a konew kecogow nefoli ye Arajo wali tele la, walasa bee ka se k'u faamuya kosebe.

N'ka foli be kibaru baarakelaw ani n'wolofa Zumana BUWARE ye, ka bo Falo.

Saka BUWARE

Ka bo Falo, Bida (Mali)

**

*

kalanbagaw Kuma yoro

Kalanbaliw ka wuli

Ne Seko DAMELE, ni dōw b'a fo ne ma ko Seku, ne b'e «KIBARU» fo, k'a waleñumandon, bawo, juma o juma, ne b'a ka kunnafoniw lamen Arajo Mali la, kunnafoni nafama minnu b'e mögo bilasira.

Ne ka dugu ye Beleninkoye, min b'e Tugunin fe, Kulukoro mara la. Nka, an b'e don min na, i ko bi, ne b'e Bamako yan, Ntomikorobugu kuransonin yoro la.

N'b'e wele bila kalanbaliw ma, u ka wuli, k'u jo, k'u cesiri, ka kalan ke, walasa b'ee ka bo kunfinya dibi la. O de koso, n'b'e nin poyi bo «KIBARU» kono, ka dusu don n'balimaw kono :

e n balimace ani n balimamuso e ye larabukalan ke wa? Ayi !
e ye tubabukalan ke wa? Ayi !
e ye balikukalan ke wa? Ayi
e, n balimace ani n balimamuso
a' ye wuli,, ka balikukalan ke
a man gelén. N'i y'a damine
kalo kelen, san kelen, a b'i bo
dibi la k'i fara mögo faamuya-
lenw kan.

Seko DAMELE
ka bo Beleninko, min b'e Tugunin fe; Kulukoro Mara la (Mali)

Seme Murujan balikukalanko

Ne Modibo DUMUYA nisondiyalen de b'e nin sèben ci ka Seme Murujan dugu balikukalanko kunnafo-niw d'aw ma.

Seme Murujan ye cikedugu ye. A b'e Kita Kubeda fe.

Ani Kita ce ye kilometere 7 ye. Balikukalan sigira sen kan yen, a meenna. Kalandenw ye mögo 22 ye. Cew ye mögo 15 ye. Musow ye mögo 7 ye.

Seme Murujan kono, kalan b'e ke su o su, fo jumasu ni sibirisu. Karamogo togo ye Amadu JARA. Kalanden jolenw ye mögo fila ye, n'o ye Sekine JARA ani Fasiriman SIDIBE ye.

O la sa, n ka foli, tanuni ani waleñumadon b'ekataa Seme Murujankaw b'ee ma, keréenkérénenya la, an'u ka dugutigi Siriman JARA n'a furumuso, ani dugu Alimami, Seku SISE. N'terike Cebilen JARA n'a furumuso, Bintu KULUBALI ani Madu SUMAWORO, minnu b'e Hamudalayi Bamako n'ka foli b'olu fana ye.

Modibo DUMUYA ko «LEZAN»
ka bo Hamudalayi sira 216 x 191
Bamako (Mali).

Nisondiya

Kabini yelema kera, ka forobafanga sigi Musa ka yere-sago-fanga no na, ne nisondiyalen de b'aw ladonna ko n'ye nin b'ee kalan «KIBARU» kono, k'a d'akan, ne ye «KIBARU» kalanbagaw sèbe de ye.

O siratige la, n'b'e «KIBARU» baarakelaw b'ee fo, u ka kunnafoni nafamaw sèbenni na, minnu b'anw bilasira konuman, sanko politiki waati kura nalen in na.

Nb'e fasojamakuluw nisordasiw fo kosebe, olu minnu jera ka Mali jamana bo Musa ka fanga cejugu la, k'a bila demokarasi sira kan.

Fanta TARAWELE n'a b'e wele ko «Fula KIBARU» ka bo Lengekoto Kita Mara (Mali).

seko ni donko

A bε fɔko fula ni misi. Bi ko t'o ye. Wa tje don, k'a d'a kan, mɔgɔ si te se, ka misi don, ka temen fula kan.

Ninkera don dɔwula fε. Mɔgɔw tun sigilen bε gεlε kan, u bε baro la. Fulakε dɔ tun b'u la. Misiw tementɔ, fulakε y'u lajε, k'a ye ko nturanin kelen tun b'u la, min kojε ka gelen kosebe... O ye fulaw ka gun-do ye.

Fulakε kelen k'o nturanin su-guya jate minε tuma min na, a y'i kanto : «nin nturanin min file nin ye, ni mɔgɔ o mɔgɔ y'a kantige, o tigi bε sako saba kε, fura si t'o la». Okuma ma temen mɔgɔ kan.

Mɔgɔ o mɔgɔ tun bε gεlε kan, o don, an bεs y'an hakili to fulakε ka kuma fɔlen na. An bεs y'a fɔ an somogɔw n'an nteriw n'an dɔnbagaw ye.

Kalo dama dɔ temennen kɔ, dugu musow ka nakuninko nana se. An bεs y'a don ko dugu musow bε fara nɔgɔn kan, ka jekabaaraw kε, k'o wari bila u ka kesu kɔnɔ. O siratige la, dugu musow bε

« danyεrεla »
(Negeta KULUBALI)

dugu cew bolomadεmε, ka tila k'u yεrew tɔgɔla kow kε, n'o ye nakuninko nεnajε n'a nɔgɔnnaw ye.

Musow bennna a kan, ka misi nini, u ka nakuninko nεnajε la. Komi wari caman tun b'u ka kesukɔnɔ, uka misi santa bennna fulakε ka nturanin kofɔlen ma... Misi sɔrɔli ma gεlεya, f'a kantigebaga!

Musow mana taa cε min nɔfε, k'o ka na uka misi kantige, o tigi te sɔn, bawo, fulakε ka kuma fɔlen bε bεs kɔnɔ.

Kamalen dɔ bε dugu kɔnɔ, min kelen k'a yεre ke dɔnkotigi ye; k'a yεre ke somaden ye, n'a bε wele ko «danyεrεla» o girinna k'i jo, k'i kanto: «A ye muru di yan, nbena dugu musow ka

nεnajε nturanin kantige sisān, hali shε te wuli ka b'a fan kan».

Sanni muru ka d'a ma, a y'a bolo don a kun, ka bo ni bijemugu dɔ ye, k'o k'a ten na, k'o cεrɔtige, ka dɔ k'a disi la, k'o fana cεrɔtige. O kelen, a ye muru minε, ka dugu musow ka nturanin kantige faari...

A tilalen kɔ misi kantigeli la, a y'i kanto: «kuma min fɔra barokεyɔrɔ, ko ni mɔgɔ min ye nin nturanin kantige, k'o tigi bε sako saba kε, ne ma d'o kuma la; fulakε in nɔgɔn nkalontigela bε wa? Mɔgɔ kelen bε se ka sako saba kε cogo di?

Anw minnu te fin don ka bo je la, anw y'an sigi, k'a ko lajε.

Anw tilenna dumuni ani nεnajε la, fo su fε.

(A tɔ bε KIBARU nata kɔnɔ)

Negeta KULUBALI,
balikukālan karamɔgɔ
ka bo Banani
Dunba, Kula fε,
Kulukɔrɔ Mara (Mali)

jensen kene

Nin kera fulakékoroba do ye, min ka misiw tun ka ca, f'a yére tun t'a da dón. Denke 4 tun b'a fë. A ka waati dafalen, Alay'a ka kalifa mine a la. Denke 4 k'u be misiw tila u ni njogon ce.

U tun ye waati min fo, k'u bëna misiw tila, o y'a soro u bëero dögönin be sunogo la. Okama, u ye misiw tila u 3 ni njogon ce. U ma fosi d'u dögönin ma, ko sunogo y'o niyoro ye, facen la. Dögönin wulilen ka bo sunogo la, u y'a nefs a ye. A k'o diyara ale ye; ko sunogo ye niyoroba ye; k'u ni ce, k'u ni baraji.

Dögönin soro la ka taa nogo-nogo busan saba tige, k'u laben. A y'a f'a yére kono, k'u n'a bo njogon na, su in na; ko n'a koro w ko k'ale niyoro ye sunogo ye, k'a be kun olu la ka sunogo ?

Dugutilama gengen fë, a koro dalen be sunogo la tuma min na, a taara busanyelen koro ke koro ba fo lo kan. O golobara ka wuli, k'i kanto : fa de b'i la wa ? A k'o ma ko fa t'ale la; k'u ko facen tilala, ko sunogo kera ale niyoro ye; k'o tuma, u ka sunogo t'ale bolo.

Facen tilaliko

(Negeta KULUBALI)

A bolito taara busan yelen koro ke to fila bee fana kan, i n'a fo a t'u dón. Olu girinnen ka wuli, a ye min fo koro keba ye, a y'o kelen de fo olu yérew ye.

A tora taa-ni-ka-segin ni busan yelenni na, a koro w kan, fo bee bora u ka mankan kalama. A don kama, mogo si ma sunogo u faso kono.

O kelen, u koro keba ye dögöniw wele, k'a ko njiria olu la, k'a jini u bee fë, ko misiw ka tila kokura ye, a kofasa kan, walasa bee ka sunogo.

Dögönin k'a koro w ma, k'u y'a dón sisani de, ko sunogo ye niyoroba ye.

Negeta KULUBALI
balikukan karamogo,
ka bo Banani
Dunba, Kula fë, Kulukoro Mara
(Mali).

Poyi Sida

Ne jugu fo, e togo ?
N togo ko sokonona bana
N togo ko bana furakébali
N togo ko k'i se i dan na
N forobatogo ko Sida
A' ye n deme, a' ye n deme !
Ni mun ye ?
Ni yéremine ye
Ni laadilikan ye
Ni yéretanga ye
Ni mögokelenkanu ye
Ni fugula nafama ye.

Burama SIDIBE
Sirakorola «CAR»

N ka kalimu ko di ?

Bu be fari kono
Kolo be fari kono
Bu be kolo kan
Kolo be mun na ?

Sumana KANE,
Balikukan Baarada
Bamako.

foroba fanga ka baara daminera

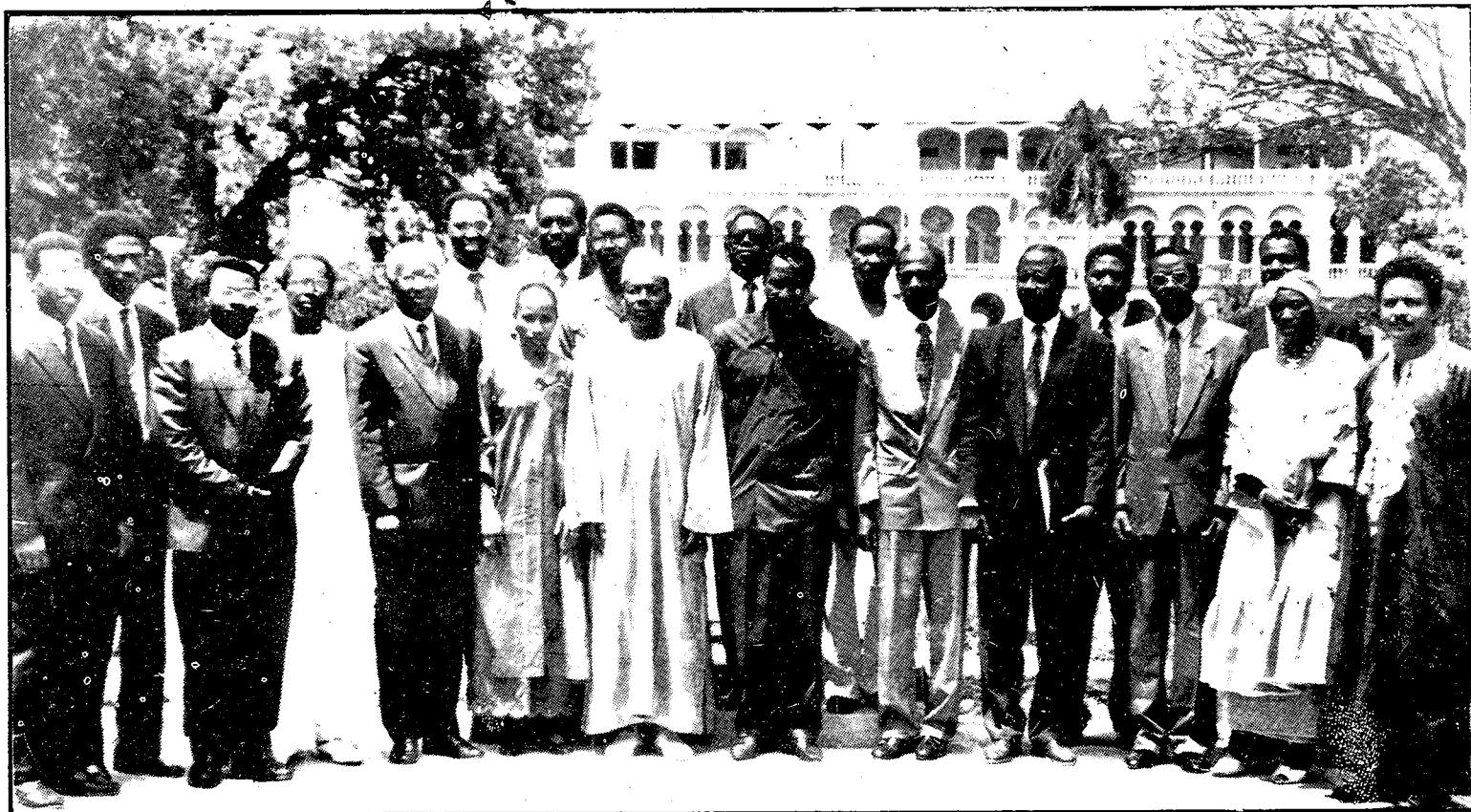
bu ye ka Alifa n'a ka mögo kura sigilenw kñogon. Cogo di ? O kñro bë këne kan: n'e bilala baarakelaba nöna dörön, i bë tögötä. N'i sera k'a ta nögon ke, i bë kunnawolo. Nka, n'i ma s'ola, i bë lagosi. O de b'a jira ko cësiri bë Alifa n'a ka mögöw de ye sisan. An bë se k'a fo ko cësiri ni fadenya, bawo, ni Alifa ma se ka ATT ta nögon ke, o y'a ka ko y'a bolo. O kuma fô ka gelen...

Politiki dun ye fën ye, min mankan ka ca. Jama yere fana kunkakow ka ca. O jama kelen de bë girin k'a ka nëmögö sigi. O jama kelen de bë girin k'o nëmögö lagosi, n'a ma numankë. Musa TARAWELE n'a nökamögöw ka kiiritigë min daminera san 1992 Zuwenkalo tile 4 don, o bë yorô min sa sisan, o ye faa-

muyali ke jamako la, kabini a minë don, fo sisan. A y'a dòn sisan de, ko barika bë jama la; ko barika bë jama de bolo; ko jama de bë baara këni barika ye. Musa ka wele, k'a lajokiirigelaw nëkñro, jama nëna, o bë mögo bëe son hakili la. O ye wajuli ye...

O wajuli siratige la, an bë se k'a fô, ko Musa mineli, ko ATT sugandili ani Alifa sigili, wote senfë, k'o walew ye wajuli ye, Ala ye min ke Malidenw ye, n'a m'a nögon ke Afiriki ani dijë yorô caman mögöw ye. O b'a jira ko Ala bë Malidenw fë; k'a ma k'u fë fosi wëre kama, u ka bën kô; bën min ye kow ni baw tige; ka kuluw wuli; ka fiñe ni tasuma kunben; ka hëre ni lafiya basigi jamana kono.

B. TURE ni A. G. KANTE.

Nin ye Peresidan Alifa Umaru KONARE ni Minisiri fôlô Yunusi TURE
ani Mali Goferenaman Minisiriw bëe lajelen foto ye, baara daminë tuma la.